

Kymen kompassi - hanke

Heli Salmenius-Suominen, kehittämispäällikkö, ETM

Heini Karp, ravitsemusasiantuntija, ETT

Gery ry

Gery

Gery ry

Tavoitteena

Edistää ikääntyneiden
terveyttä,
toimintakykyä
ja hyvinvointia monialaisesti ravitsemuksen,
liikunnan
ja sosiaalisen toiminnan avulla.

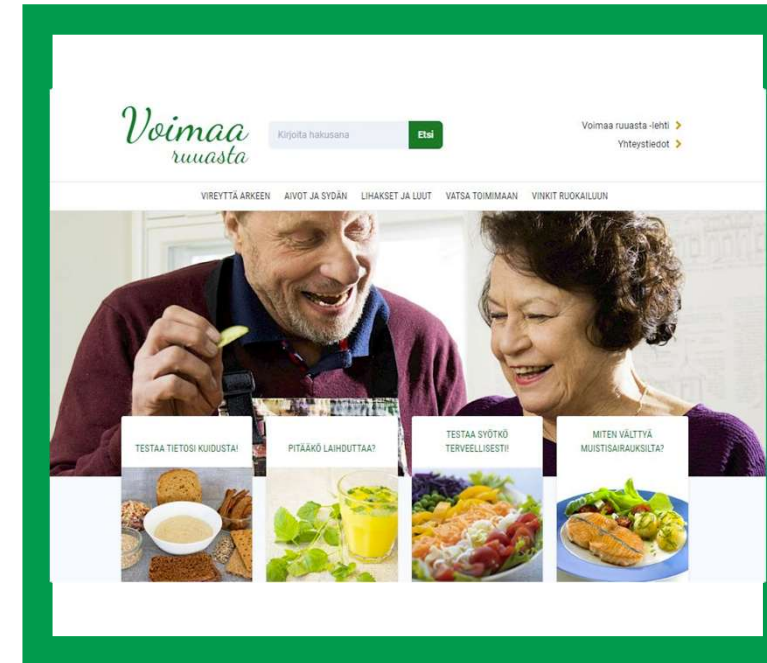
Voimaa ruuasta -toiminta, Ruokaillaan yhdessä -hanke, Kymen kompassi
Rahoitus Sosiaali- ja terveysministeriön järjestöavustuksista ja terveyden
edistämisen määrärahasta

www.voimaaruuasta.fi

Facebook: Ikääntyneiden ravitsemus Gery ry

Instagram: @voimaaruuasta

YouTube: VoimaaRuuasta

Gery

Taustaa

- Hankkeen rahoitus THL:n terveyden edistämisen määrärahasta
 - Painopiste: Otetaan käyttöön Kansallinen muistipalvelupolku -toimintamalli, hankeaika 2026-10/2028
- Muistipalvelupolku-toimintamalli:
 - Tavoitteena on hyvinvointia ja terveyttä edistävillä toimenpiteillä
 - ylläpitää ja edistää iäkkään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä
 - myöhentää palvelutarvetta
 - Kohdentuu muistisairauksien riskiryhmissä olevan iäkkään väestön toimintakyvyn ylläpitämiseen
 - Kytetään osaksi kuntien, kolmannen sektorin ja hyvinvointialueiden palvelujärjestelmää

Gery

Hankkeessa mukana

- Gery ry
- Kymenlaakson hyvinvointialue
- Kaikki alueen kunnat
- Yhteistyökumppanina mm. Kouvolan seudun muisti ry (edustus myös hankkeen ohjausryhmässä)
- Yhteistyötä EELI-hankkeen toimijoiden kanssa

Gery

Hankkeen kohderyhmä

- 60 vuotta täyttäneet Kymenlaakson asukkaat, joilla on muistisairauden riskitekijöitä
 - Riskitestistä ≥ 6 pistettä
- Kohderyhmää tavoitetaan
 - Perusterveydenhuollosta (hoitaja- ja lääkärivastaanotot)
 - Eläköitymässä olevia myös työterveyshuollon kautta
 - Liikuntaneuvonnan piiristä
 - Sosiaalipalvelujen piiristä
 - Etsivän vanhustyön kautta
 - Hva:n Ikävinkki-toiminnan kautta
 - Myös järjestöjen ym. kautta?
- Laajempi aikuisväestö tavoitetaan viestinnän keinoin, esim. tapahtumat, paikallislehdet, järjestöt, apteekit ja sosiaalinen media

Gery

Riskitekijä		Pisteet
Ikä	<47 vuotta	0
	47–53 vuotta	3
	>53 vuotta	4
Sukupuoli	Nainen	0
	Mies	1
Koulutus	>10 vuotta	0
	7–9 vuotta	2
	<7 vuotta	3
Systolinen verenpaine	≤140 mmHg	0
	>140 mmHg	2
Kokonaiskolesteroli	≤6,5 mmol/L	0
	>6,5 mmol/L	2
Painoindeksi	≤30 kg/m ²	0
	>30 kg/m ²	2
Liikunta	Aktiivinen	0
	Ei-aktiivinen	1

Muistisairauden riskitesti

Riski	Kokonaispisteet
1,0 %	0–5
1,9 %	6–7
4,2 %	8–9
7,4 %	10–11
16,4 %	12–15

Esim. 60 v. täyttänyt mies, jolla painoindeksi >30 kg/m² → Riskitestin pistemäärä = 7 jo ilman muita riskitekijöitä

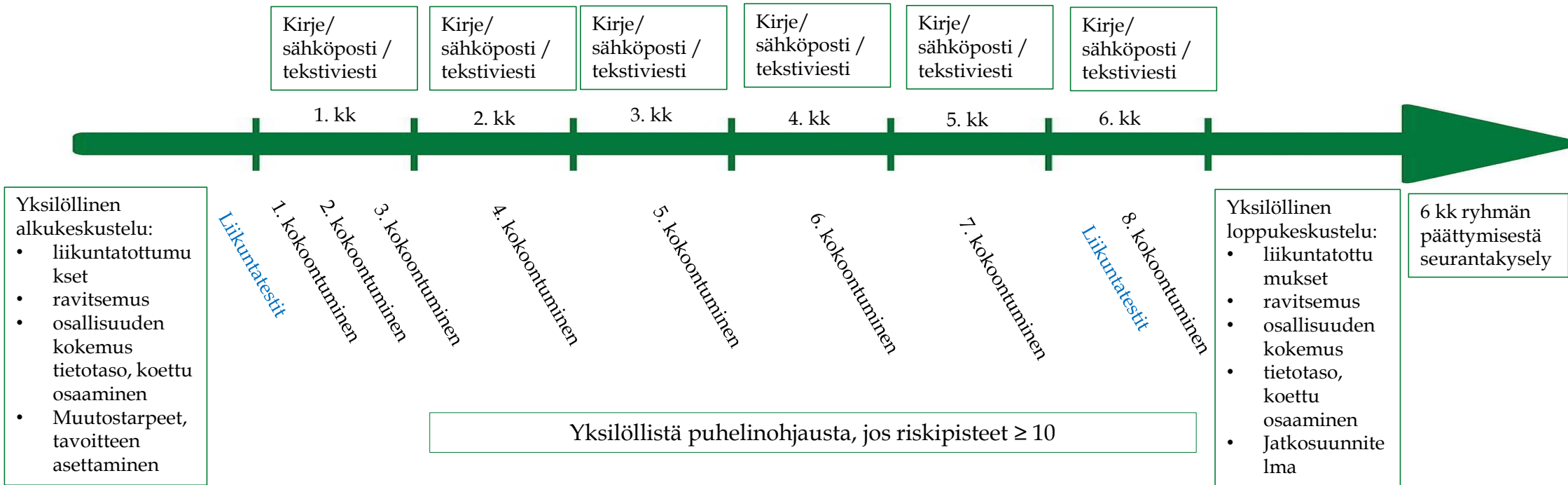
Gery

Ryhmätoiminta

- Monitekijäinen ohjaus Finger-mallin mukaan: ravitseminen, liikunta, kognitiiviset harjoitteet, uni ja mieliala
- Kesto 6 kk
- 8 ryhmätapaamista
- Kuukausittaiset sähköposti-, tekstiviesti- tai kirjeysteydenotot
- Yksilöllinen alkukeskustelu: lähtötilanne, kartoitetaan muutostarpeita
- Kohdennettu ohjaus:
 - Perusryhmä (riskipisteet 6-9)
 - Tehostettu ryhmä riskipisteet 10-15)
 - Yksilöllistä puhelinohjausta
- Yksilöllinen loppukeskustelu: jatkosuunnitelma
- Miehillä suunnattuja omia ryhmiä ja kohdennettua viestintää

Gery

Ryhmätoiminnan kulku, alustava suunnitelma

Gery

Toimintamuotoja ryhmissä

- Viikoittaiset kotitehtävät
- Hyödynnetään digitaalisia välineitä
- Kirjalliset ohjausmateriaalit
- Ruokaohjeet
- Työkirjat
- Tarvittaessa yksilöllinen tuki esim. painonhallintaan tai uneen liittyen
- Hyödynnetään etäohjausmenetelmiä, mm. liikunta- ja ruokaohjevideot, tietoiskut, itsenäisesti tehtävät kognitiiviset harjoitukset (esim. Muistipuisto)
- Yhteistyö terveydenhuollon kanssa esim. korkean verenpaineen / dyslipidemian hyvän hoidon varmistamiseksi
- Ryhmäläisten keskinäiseen yhteydenpitoon kannustetaan
- Suositellaan ja ohjataan olemassa olevien palvelujen piiriin, esim. liikuntaryhmät, järjestöjen ja seurakuntien toiminta

Gery

Vaikuttavuuden arviointi

- Ryhmätoiminnassa:
 - Alku- ja loppukysely: kartoitetaan liikuntatottumuksia, ravitsemuksellisia seikkoja, osallisuuden kokemusta, tietotasoa, koettua osaamista
 - Loppukyselyssä kotitehtävien tekemisen aktiivisuutta, elintapamuutosten toteutumista ja asiakastyytyvyyttä
 - Liikkumistestit (SPPB)
 - Muistisairauden riskitesti
 - Seurantakysely
- Ammattilaisten koulutuksissa alku- ja loppukysely: osaamisen ja valmiuksien muutos
- Yleisötilaisuuksissa kysytään tiedon lisääntymisestä

Gery

Kuntien osuus

- Kuntien liikuntatoimet ovat mukana toteuttamassa FINGER-mallin liikuntaosuutta ja liikunnanohjaajille annetaan välineitä tukea aivoterveyttä edistäviä elintapoja
- Lisäksi yhteistyötä tehdään mm. hyvinvointikoordinaattorien kanssa
- Hankkeen kautta syntyy yhteistyörakenteita kuntien, hyvinvointialueen ja järjestöjen välille
- Osallistujia ohjataan hyödyntämään jo olemassa olevia palveluita, kuten kuntien liikuntaryhmiä, muita kerhoja tai järjestöjen toimintaa
- Kuntien työntekijät osallistuvat toiminnan suunnitteluun, tilojen mahdollistamiseen ja viestintään, ja yhteistyön kautta tavoitetaan myös paikallisia ikäihmisiä
- Työntekijöille tarjotaan mahdollisuutta osallistua hankkeen koulutuksiin

Gery

Väestöryhmien eriarvoisuuden vähentäminen

- Hanke lisää tietoa siitä, miten terveyttä voi edistää myös pienituloisena, esimerkiksi ruokavalion avulla
- Toiminta vahvistaa osallisuutta ja ehkäisee yksinäisyyttä, jotka ovat merkittäviä eriarvoisuutta lisääviä tekijöitä
- Erityishuomiota kiinnitetään miesten tavoittamiseen, sillä heidän osallistumisensa ryhmätoimintaan on vähäisempää, vaikka riski muistisairauksiin ja pitkäaikaissairauksiin on suurempi
- Saavutettavuuden tukeminen etäohjauksella

Gery

Hankkeen aloitusvaihe

- Hankkeen aloitus Miehikkälässä, Virolahdella ja Pyhtäällä
 - Aloituspalavereja näiden kuntien kanssa sovittu
 - Kotka, Hamina, Kouvola: sovitaan aloituspalaverit alkusyksyyn
- Hyvinvointialueen yhteyshenkilöiden kanssa sovitaan palavereja ja koulutusta hankkeen elintaparyhmiin ohjaamisesta
 - Huomioidaan alkuvaiheessa EELI-hankkeen toiminta
- Syksylle ainakin yksi yleisötilaisuus
- Rekrytoidaan henkilö ryhmien kognitio-ohjauksen toteuttamiseen
- Ohjausryhmän kokoaminen
 - Toivomme edustajaa mm. hyvinvointialueelta ja jokaisesta kunnasta
- Tiedotamme hankkeen etenemisestä sähköpostitse

Gery